

Excepțiile procesuale
în noul Cod de procedură civilă

Ediția a III-a, revizuită și adăugită

SUCIU, ALEXANDRU

Activitate profesională:

- Avocat în cadrul Baroului din Sibiu;
- Arbitru internațional la Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României;
- Cadru didactic asociat la Facultatea de Drept a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu;
- Doctor în drept din anul 2012.

Activitate științifică:

Teză de doctorat:

Excepțiile de procedură în procesul civil.

Monografii:

- *Excepțiile procesuale în noul Cod de procedură civilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2012;
- *Excepțiile procesuale în noul Cod de procedură civilă*, ed. a II-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2014.

Articole/studii publicate:

- *Incidente procesuale care afectează cercetarea în fond a acțiunii civile*, partea I, articol publicat în „Acta Universitates Lucian Blaga” nr. 1/2010;
- *Incidente procesuale care afectează cercetarea în fond a acțiunii civile*, partea a II-a, articol publicat în „Acta Universitates Lucian Blaga” nr. 2/2010;
- *Elemente de noutate în privința instituției probelor în noul Cod de procedură civilă*, articol publicat în „Acta Universitates Lucian Blaga” nr. 1/2013;
- *Unele considerații privind sancțiunea inadmisibilității cererii de chemare în judecată în caz de neîndeplinire de către reclamant a obligației de a participa la ședința de informare privind medierea*, articol publicat în RRDP nr. 2/2013;
- *Excepții legate de formularea unei pretenții sau afirmarea unui drept*, articol publicat pe portalul www.universuljuridic.ro;
- *Excepția lipsei calității de reprezentant (a „puterii de a reprezenta”) și excepția lipsei dovezii calității de reprezentant*, articol publicat pe portalul www.universuljuridic.ro;
- *Distincțiile dintre decăderea din drepturile procesuale și prescripția dreptului la acțiune*, articol publicat pe portalul www.universuljuridic.ro;
- *Distincțiile dintre decăderea din drepturile procesuale și decăderea aplicabilă termenelor din dreptul substanțial*, articol publicat pe portalul www.universuljuridic.ro;
- *Autoritatea de lucru judecat în cadrul aceleiași litigiu*, articol publicat pe portalul www.universuljuridic.ro.

Comunicări/studii publicate în volumele unor conferințe științifice:

- *Excepțiile de necompetență în viziunea noului Cod de procedură civilă*;
- *Excepția de arbitraj – Conferința „Arbitrajul în noile Coduri” organizată de Curtea de Arbitraj Comercial Internațional, București, 16-17 decembrie 2013.*

Alexandru Suci

Excepțiile procesuale în noul Cod de procedură civilă

**Ediția a III-a,
revizuită și adăugită**

Universul Juridic
București
-2016-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2012, 2014, 2016, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SUCIU, ALEXANDRU**

Excepțiile procesuale în Noul Cod de procedură civilă /
Alexandru Suciu. - Ed. a 3-a, rev. și adăug. - București :
Universul Juridic, 2016
Conține bibliografie
ISBN 978-606-673-822-4

347.91/.95(498)

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Abrevieri

alin.	alineat
apud	citat după
art.	articol
BJ	Buletinul jurisprudenței
C. Ap.	Curtea de Apel
C. civ. 1864	Codul civil anterior (Codul civil din 1864)
C. pr. civ. 1865	Codul de procedură civilă anterior (Codul de procedură civilă din 1865)
C. pr. fisc.	Codul de procedură fiscală
C. mun.	Codul muncii
c.	contra
CD	Culegere de decizii
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CJCE	Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CJUE (CEJ)	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
Convenție	Convenția europeană a drepturilor omului
CPJC	Culegere de practică judiciară civilă
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
dec.	decizia
Dreptul	Revista „Dreptul”
ed.	ediția
Ed.	Editura
H.G.	Hotărârea Guvernului României
ibidem	în același loc
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
infra	mai jos
JN	Revista „Justiția nouă”
Jud.	Judecătoria
lit.	litera
loc. cit.	locul citat
LP	Revista „Legalitatea populară”
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
NCC	Noul Cod civil (Legea nr. 287/2009, republicată)

NCPD	Noul Cod de procedură civilă (Legea nr. 134/2010, republicată)
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată
p./pp.	pagina/paginile
par.	paragraful
pct.	punctul
RDC	Revista de drept comercial
RRD	Revista română de drept
RRDJ	Revista română de jurisprudență
RRDP	Revista română de drept privat
s. civ.	secția civilă
s. civ. propr. int.	secția civilă și de proprietate intelectuală
s. com.	secția comercială
s. cont. adm.	secția de contencios administrativ
s.n.	sublinierea noastră
SCJ	Revista „Studii și cercetări juridice”
sent. pen.	sentința penală
supra	mai sus
TFUE	Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Trib.	Tribunalul
Trib. Suprem	Tribunalul Suprem
TUE	Tratatul privind Uniunea Europeană
urm.	următoarele
vol.	volumul

Prefață

Publicarea celei de-a treia ediții a lucrării de față confirmă valoarea științifică și practică a acesteia, care de la început a reprezentat o investigație aprofundată, utilă și aproape exhaustivă a uneia dintre instituțiile procedurale de amplă incidență în procesul civil.

Actuala ediție aduce o serie de noutăți, autorul cercetând opiniile doctrinare apărute după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă. De asemenea, este analizată jurisprudența de „pionierat” în ceea ce privește interpretarea și aplicarea instituției excepțiilor procesuale din noul Cod de procedură civilă de către instanțele judecătorești.

Noua ediție survine după republicarea noului Cod de procedură civilă și este bine-venită, întrucât ea cuprinde și modificările intervenite ca urmare a declarării ca neconstituționale a unor articole din Cod, precum și noile acte normative publicate după intrarea în vigoare a Codului, cum ar fi Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe; O.U.G. nr. 1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe, O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, noua Lege a insolvenței nr. 85/2014 etc.

Frecvența aplicării instituției excepțiilor procesuale în practica judiciară reprezintă și motivul care l-a determinat pe autor, avocat de profesie, să opteze pentru o atare tematică, ce a constituit inițial teza sa de doctorat.

Investigația realizată de autor are un caracter monografic și se întemeiază pe cea mai semnificativă doctrină internă, dar și străină, cea franceză fiind predominantă. Din această perspectivă, remarcăm și analiza amplă a instituției finelor de neprimire din dreptul francez și a posibilității și utilității aplicării ei în dreptul procesual intern.

Autorul nu s-a limitat la o abordare sumară a reglementărilor noului Cod de procedură civilă în raport cu vechiul Cod, care a avut parte de o bogată analiză doctrinară, ci a căutat să identifice și să

exprime opinii care pot jalona și direcțiile de interpretare în viitor a legislației noastre procesuale. O atare abordare reflectă o viziune amplă a autorului asupra excepțiilor procesuale și conferă monografiei un accentuat caracter contributiv.

Lucrarea beneficiază de o bună redactare, fiind scrisă într-un limbaj foarte clar, destinat, deopotrivă, practicienilor și celor interesați de analiza doctrinară a excepțiilor procesuale. Referirile la jurisprudența incidentă în materie au constituit o prioritate pentru autor, care a căutat pe cât posibil să ofere soluții din practica instanțelor asupra problemelor de drept identificate ca fiind controversate încă.

Remarcăm, de asemenea, spațiul amplu acordat incidentelor procesuale, care, deși prezintă trăsături comune cu excepțiile procesuale, nu se confundă și nu au același regim juridic (excepția de nulitate din dreptul material, excepția de nelegalitate a unui act administrativ, excepția de neconstituționalitate, excepția trimiterii preliminare la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, contestația privind tergiversarea procesului).

O distincție foarte clară este realizată, în lucrare, între excepțiile de fond și apărările de fond din dreptul material, care, deși poartă denumirea de excepții, nu se încadrează în instituția excepțiilor procesuale. Notăm și includerea de către autor a abuzului de drept în categoria excepțiilor procesuale de fond, îndeosebi în cazul în care acesta vizează exercitarea cu rea-credință chiar a dreptului la acțiune.

Autoritatea de lucru judecat este foarte amplu tratată și în raport cu modificările esențiale pe care le-a adus noul Cod de procedură civilă. Odată cu dispariția noțiunii de „hotărâre irevocabilă” s-a legiferat și autoritatea de lucru judecat provizorie, aspecte analizate pe larg în cuprinsul lucrării. Prescripția dreptului la acțiune și prescripția dreptului de a obține executarea silită sunt cercetate prin comparație cu instituția decăderii. Foarte interesantă este și corelația pe care o face autorul între decăderea din dreptul civil material și decăderea din dreptul procesual.

În considerarea celor de mai sus, apreciem că lucrarea de față reprezintă un demers științific valoros și contributiv, ce se remarcă prin abordări curajoase și inedite. Opiniile exprimate sunt bazate pe argumente consistente și convingătoare, fiind în măsură să ajute practicienii în documentarea lor practică, precum și cercetările științifice de specialitate.

I. Generalități asupra excepțiilor procesuale

1. Preliminarii

Vechiul Cod de procedură civilă român, intrat în vigoare la 1 decembrie 1865, a ajuns în anul 2013 la momentul final al aplicării sale, după o perioadă de aproape 150 ani de existență. Realitățile sociale și evoluția istorică și-au pus amprenta asupra „codicelui” nostru, cum era denumit la începuturile existenței sale, care a ajuns să nu mai fie în concordanță cu nevoile societății actuale. O serie de instituții juridice trebuiau armonizate pentru a face față cerințelor comunitare, odată cu aderarea țării noastre la Uniunea Europeană. Totodată, intrarea în vigoare a noului Cod civil¹ a determinat adoptarea corelativă a unui nou Cod de procedură civilă², prin care să poată fi puse în practică instituțiile de drept material în forma nouă a Codului civil. Toate aceste schimbări nu au putut fi implementate prin simple modificări ale Codului de procedură civilă, ci a rezultat necesitatea adoptării unui întreg nou Cod de procedură civilă.

Unul dintre cele mai importante principii ce trebuiau urmărite de legiuitor prin adoptarea noului Cod de procedură civilă era respectarea dreptului la soluționarea procesului într-un termen rezonabil prin simplificarea unor proceduri judiciare și introducerea unor noi instrumente legale, mai eficiente. Vechea procedură civilă a atras numeroase critici ale Comisiei Europene, cele mai vehemente fiind legate de durata mult prea mare a procedurilor judiciare și lipsa unei stabilități și unități jurisprudențiale. Raportul Comisiei Europene pe Justiție³ din iulie 2011

¹ Noul Cod civil a fost publicat prin Legea nr. 287/2009, intrând în vigoare la data de 1 octombrie 2011, conform Legii nr. 71/2011 de punere în aplicare a Codului civil, publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011.

² Noul Cod de procedură civilă a fost publicat prin Legea nr. 134/2010 în M. Of. nr. 485 din 15 iulie 2010, fiind modificat și completat prin Legea nr. 76/2012 de punere în aplicare, publicată în M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012.

³ Raportul pe Justiție este realizat în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare implementat în 2007, odată cu aderarea României și Bulgariei la Uniunea Europeană, pentru a combate problemele legate de sistemul judiciar. Raportul la care ne referim a fost dat publicității la Bruxelles în 20 iulie 2011.

a remarcat progresele făcute de țara noastră în special prin adoptarea noului Cod de procedură civilă și a noului Cod de procedură penală. Prin aceste noi acte normative se speră că se va aduce o îmbunătățire a procedurilor judiciare, reprezentând o evoluție a sistemului judiciar.

Prin lucrarea de față ne-am propus a analiza instituția excepțiilor procesuale din perspectiva noului Cod de procedură civilă, semnalând diferențele față de vechea reglementare și încercând a da o interpretare elementelor de noutate aduse de legiuitor.

Publicația se află la cea de-a doua ediție, aducând, față de prima apariție, alături de modificările legislative inerente, și completări semnificative ca urmare a analizei practicii conturate de la intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă sau a opiniilor doctrinare exprimate în publicațiile de specialitate.

2. Excepțiile procesuale, un mijloc pentru soluționarea cu celeritate a procesului civil

Una dintre garanțiile soluționării unui proces cu celeritate o constituie reglementarea și aplicarea în mod judicios și operativ a mijloacelor de apărare ale părților. Prin apărare se înțelege procedeele care permit uneia dintre părți să se împotrivescă atacului părții potrivnice. Apărările aparțin atât reclamantului, cât și pârâtului și constau în apărări de fond și excepții procesuale.

Excepțiile procesuale reprezintă mijloacele de apărare prin care, de regulă, pârâtul urmărește, fără a nega existența dreptului subiectiv, întârzierea judecării sau respingerea acțiunii ca inadmisibilă¹. Prin intermediul excepțiilor procesuale se supune judecării o chestiune prealabilă dezbaterii fondului cauzei, iar „terenul” luptei judiciare se transferă în sfera procedurală². Prin intermediul instituției „excepțiilor”, procesul se poate finaliza mult mai repede, întrucât, prin admiterea unei excepții invocate, judecătorul pronunță o hotărâre de cele mai multe ori fără a cerceta „fondul” litigios, deci fără a mai fi nevoie de prelungirea judecării pentru administrarea probatoriului. Evident că dezinvestirea imediată a instanței are loc doar în cazul în care nu există și alte capete de cerere sau alți participanți la judecată, nevizați

¹ M.N. Costin, I. Leș, M.S. Minea, D. Radu, *Dicționar de drept procesual civil*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1983, p. 60.

² I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, ed. a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 462.

În vechiul Cod de procedură civilă nu exista o secțiune specială destinată tuturor excepțiilor procesuale, reglementarea lor făcându-se atât în capitolul privind judecata, în cadrul Secțiunii I dedicate înfățișărilor și dezbaterilor (art. 136-137 C. pr. civ. 1865), cât și în cadrul Secțiunii a II-a, denumită „Excepțiile de procedură și excepția puterii de lucru judecat” (art. 158-166 C. pr. civ. 1865). De asemenea, excepții procesuale rezultau și din alte instituții ale Codului, cum ar fi art. 109 C. pr. civ. 1865 (prematuritatea sau lipsa procedurii prealabile), art. 105 C. pr. civ. 1865 (excepția de nulitate a actelor de procedură), art. 103 C. pr. civ. 1865 (excepția tardivității) etc.

În noul Cod de procedură civilă, legiuitorul a înțeles importanța excepțiilor procesuale și le-a dedicat, în Capitolul II, Subsecțiunea a 2-a din cadrul Secțiunii a 2-a privind *cercetarea procesului*. Pentru prima dată s-a reglementat definiția oficială a excepțiilor procesuale, art. 245 NCPC arătând că excepția procesuală este *mijlocul prin care, în condițiile legii, partea interesată, procurorul sau instanța invocă, fără să pună în discuție fondul dreptului, neregularități procedurale privitoare la compunerea completului sau constituirea instanței, competența instanței ori la procedura de judecată sau lipsuri referitoare la dreptul la acțiune urmărind, după caz, declinarea competenței, amânarea judecării, refacerea unor acte ori anularea, respingerea sau perimarea cererii*. Această definiție a fost propusă cu mult timp înainte de către doctrină¹, fiind însă pentru prima dată oficializată de legiuitor, cu mici modificări.

Cu această ocazie, s-a tranșat în mod definitiv și un alt subiect intens disputat în lucrările de specialitate, privind denumirea corectă a noțiunii excepțiilor. Unii autori² denumeau în general excepțiile ca „**excepții de procedură**”, ce se clasificau în excepții de procedură propriu-zise și excepții de fond. Alți autori³ denumeau în general excepțiile ca „**excepții procesuale**”, ce se clasifică în excepții de procedură și excepții de fond. În fine, a existat și cea de-a treia modalitate propusă⁴, de a denumi excepțiile în general ca „**excepții procedurale**”, ce se clasifică în excepții de procedură propriu-zise și excepții

¹ V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. II, Ed. Național, București, 1997, p. 116.

² Al. Bacaci, *Excepțiile de procedură în procesul civil*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1983, p. 16.

³ V.M. Ciobanu, *Tratat...*, op. cit., vol. II, 1997, p. 115.

⁴ I. Leș, *Tratat...*, op. cit., 2008, p. 461.